

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2012. gada 15. martā*

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 92/43/EEK — 4. panta 1. punkts un 12. panta 1. punkts —
Paralimnes ezera kā Kopienas nozīmes teritorijas neiekļaušana paredzētajā termiņā — Natrix natrix
cyprica (Kipras parastais zalktis) sugas aizsardzības sistēma

Lieta C-340/10

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2010. gada 7. jūlijā
cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *G. Zavvos* un *D. Recchia*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Kipras Republiku, ko pārstāv *K. Lykourgos* un *M. Chatzigeorgiou*, pārstāvji,

atbildētāja.

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *Ž. K. Bonišo [J.-C. Bonichot]*, tiesneši *A. Prehala [A. Prechal]*,
K. Šimans [K. Schiemann], *L. Bejs Larsens [L. Bay Larsen]* (referents) un *K. Toadere [C. Toader]*,

ģenerālvokāte *J. Kokote [J. Kokott]*,

sekretārs *A. Kalots Eskobars [A. Calot Escobar]*,

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta
secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – grieķu.

Spriedums

- 1 Eiropas Komisija savā prasības pieteikumā lūdz Tiesu atzīt, ka:
  - neieklaujot Paralimnes [*Paralimni*] ezera teritoriju ierosināto Kopienas nozīmes teritoriju (turpmāk tekstā – “iKNT”) valsts sarakstā;
  - pieļaujot darbības, kas būtiski apdraud Paralimnes ezera ekoloģiskās iezīmes, un neveicot aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu *Natrix natrix cypriaca* (Kipras parastais zalktis) sugas populāciju, kas ietekmē Paralimnes ezera un Ksiliata [*Xyliatos*] dambja ekoloģisko stāvokli, un
  - neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izveidotu un piemērotu stingru šīs sugas aizsardzības sistēmu,

Kipras Republika nav izpildījusi attiecīgi Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK (OV L 363, 368. lpp.; turpmāk tekstā – “Dzīvotņu” direktīva”), 4. panta 1. punktā, “Dzīvotņu” direktīvā atbilstoši tās interpretācijai 2005. gada 13. janvāra spriedumā lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp.) un 2006. gada 14. septembra spriedumā lietā C-244/04 *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (Krājums, I-8445. lpp.), kā arī šīs direktīvas 12. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Saskaņā ar “Dzīvotņu” direktīvas 3. panta 1. punkta pirmo daļu “izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā”.
- 3 “Dzīvotņu” direktīvas 4. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās. Attiecībā uz dzīvnieku sugām ar plašu izplatības areālu šīs teritorijas ir minēto sugu dabiskās izplatības areālu vietas, kurām raksturīgie fizikālie vai bioloģiskie faktori ir svarīgi, lai šo sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties. Attiecībā uz ūdens dzīvnieku sugām ar plašu izplatības areālu šādas teritorijas ierosina paredzēt vienīgi tad, ja iespējams skaidri noteikt vietu, kurai raksturīgie fizikālie un bioloģiskie faktori ir svarīgi, lai minēto sugu īpatņi varētu dzīvot un vairoties. [..]

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām. [..]

2. Pamatojoties uz III pielikumā (2. posms) izklāstītajiem kritērijiem [..], Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti un kurā norāda teritorijas, kur sastopami viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas.

[..]

Kopienā nozīmīgo izraudzīto teritoriju sarakstu, kurā norādītas vietas, kur atrodams viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas, pieņem Komisija saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.”

4 Šīs direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

“1. Izņēmuma gadījumā, kad Komisija konstatē, ka 4. panta 1. punktā minētajā valsts sagatavotajā sarakstā nav iekļauta teritorija, kurā sastopams prioritārs dabiskās dzīvotnes veids vai prioritāra suga un kuru, pamatojoties uz ticamu attiecīgo zinātnisko informāciju, Komisija uzskata par svarīgu, lai saglabātu minēto prioritāro dabiskās dzīvotnes veidu vai lai izdzīvotu minētā prioritārā suga, dalībvalsts un Komisija sāk divpusējas apspriešanās procedūru, lai salīdzinātu zinātniskos datus, ko katra no tām ir izmantojusi.

2. Ja, beidzoties apspriešanās laikposmam, kas nepārsniedz sešus mēnešus, strīds nav atrisināts, tad Komisija nosūta Padomei priekšlikumu par teritorijas kā Kopienā nozīmīgas teritorijas izvēli.

3. Padome vienbalsīgi pieņem lēmumu trīs mēnešos pēc dienas, kad lieta nodota izskatīšanai.

4. Apspriešanās laikposmā un kamēr nav pieņemts Padomes lēmums, attiecīgajai teritorijai piemēro 6. panta 2. punktu.”

5 “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

- a) minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā;
- b) minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;
- c) apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā;
- d) vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu.”

6 Kipras parastais zalktis (*Natrix natrix cypriaca*) ir prioritārā suga, kas minēta “Dzīvotņu” direktīvas II pielikumā un IV pielikuma a) punktā.

Tiesvedības rašanās fakti un pirmstiesas procedūra

7 2006. gada 16. maijā Komisija saņēma sūdzību no Kipras Vides un ekoloģijas organizāciju federācijas par nepietiekamu Kipras parastā zalkša aizsardzību. Saskaņā ar šo sūdzību Kipras Republika tostarp kļūdaini neesot iekļāvusi Paralimnes ezera teritoriju iKNT valsts sarakstā.

8 Ņemot vērā tās rīcībā esošo informāciju, Komisija 2007. gada 23. martā nosūtīja Kipras Republikai brīdinājuma vēstuli, ar kuru tā vērsa šīs dalībvalsts uzmanību uz nepietiekamu minētās sugas aizsardzību sakarā ar to, ka Paralimnes ezera teritorija nebija iekļauta iKNT valsts sarakstā un netika nodrošināta minētās teritorijas, kā arī Ksiliata dambja aizsardzība.

9 Ar 2007. gada 18. maija vēstuli Kipras Republika atbildēja uz brīdinājuma vēstuli, norādot, ka starp kompetento iestādi un iesaistītajām pusēm notika diskusijas, lai līdz 2007. gada beigām nonāktu pie kopīga priekšlikuma Paralimnes ezera teritorijas iekļaušanai iKNT valsts sarakstā. Šī dalībvalsts arī uzskaitīja dažādos pasākumus, kas tika veikti, lai pastiprinātu šīs teritorijas un Ksiliata dambja aizsardzību. Visbeidzot, tā apgalvoja, ka brīdinājuma vēstules nosūtīšana bija priekšlaicīga un nelikumīga, jo Komisijai bija jāievēro “Dzīvotņu” direktīvas 5. pantā paredzētā procedūra, nevis LESD 258. pantā paredzētā procedūra sakarā ar pienākumu neizpildi.

- 10 Ar 2008. gada 6. jūnija vēstuli Komisija nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā secināja, ka, nepieņemot normatīvus un administratīvus aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu “Dzīvotņu” direktīvas prasības, Kipras Republika nav izpildījusi šajā direktīvā paredzētos pienākumus. Līdz ar to Komisija aicināja Kipras Republiku veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai izpildītu šī argumentētā atzinuma prasības divu mēnešu laikā no tā saņemšanas brīža.
- 11 Ar 2008. gada 21. novembra vēstuli Kipras Republika atbildēja uz minēto argumentēto atzinumu, norādot pasākumus, kas tika veikti attiecībā uz Kipras parastā zalkša aizsardzību, un uzsvēra progresu, kas attiecas uz Paralimnes ezera teritorijas iekļaušanu iKNT valsts sarakstā.
- 12 Ar 2009. gada 18. decembra vēstuli Komisija norādīja uz sūdzībām saistībā ar apbūvi Paralimnes ezera teritorijas ziemeļu daļā.
- 13 Ar 2009. gada 23. decembra vēstuli Kipras Republika informēja Komisiju, ka 2009. gada 24. novembrī minētā teritorija ir oficiāli iekļauta iKNT valsts sarakstā. Tomēr šī dalībvalsts minētajā sarakstā nebija iekļāvusi Paralimnes ezera ziemeļu krastu.
- 14 Kipras Republika apstrīdēja Komisijas norādītās sūdzības saistībā ar apbūvi minētā ezera ziemeļu daļā.

Par prasību

Par Paralimnes ezera teritorijas neiekļaušanu iKNT valsts sarakstā

Lietas dalībnieču argumenti

- 15 Komisija uzskata, ka, neiekļaujot Paralimnes ezera teritoriju iKNT valsts sarakstā pirms argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, Kipras Republika nav izpildījusi “Dzīvotņu” direktīvas 4. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.
- 16 Attiecībā uz “Dzīvotņu” direktīvas 5. panta 1. punktu, ko Kipras Republika uzskatīja par piemērojamu pirmstiesas stadijā, tā kā Komisija bija konstatējusi, ka iKNT valsts sarakstā nav iekļauta teritorija, kurai ir būtiska nozīme Kipras parastā zalkša izdzīvošanai, Komisija norāda, ka šīs normas piemērošanas priekšnosacījums ir zinātniska rakstura domstarpības starp pašu Komisiju un attiecīgo dalībvalsti, kas šajā gadījumā nepastāv. Šajā gadījumā abu lietas dalībnieču izmantotā informācija esot vienāda un netiekot apstrīdēta. Savās 2008. gada 12. augusta un 21. novembra vēstulēs Kipras Republika esot apņēmusies iekļaut Paralimnes ezera teritoriju iKNT valsts sarakstā. Līdz ar to nerodas jautājums par zinātniska rakstura domstarpībām un datu salīdzināšanu.
- 17 Pakārtoti Komisija apgalvo, ka pastāv pārliecinošas norādes, saskaņā ar kurām tās teritorijas robežas, par kurām Komisijai visbeidzot tika paziņots saistībā ar iKNT noteikšanu, tiktāl, ciktāl tās neietver būtisku zonu, kas atrodas Paralimnes ezera ziemeļu krastā, kas 2009. gada laikā tika pārveidots par apbūves zonu, nav pietiekamas, lai aizsargātu un saglabātu Kipras parasto zalkti, un ka līdz ar to pārkāpums turpinās.
- 18 Kipras Republika atgādina, ka tā nekad nav apstrīdējusi, ka Paralimnes ezera teritorijai vajadzētu būt iKNT. Tā tomēr apgalvo, ka esošās zonas kā iKNT robežas esot pietiekamas, lai aizsargātu un saglabātu attiecīgo sugu. Tā esot sastopama vienīgi iKNT dienvidu un austrumu daļā. Turklāt Austrijas eksperta veiktajā pētījumā, uz kuru atsaucas Komisija, nav ietvertas skaidras norādes attiecībā uz iKNT robežām, kas būtu vajadzīgas, lai nodrošinātu pietiekamu Kipras parastā zalkša aizsardzību.
- 19 Tā kā Kipras Republika atsaucas uz zinātniskiem datiem, lai pamatotu, ka iKNT robežas ir pietiekamas, lai aizsargātu un saglabātu Kipras parasto zalkti un tā dzīvotni, ko Komisija apšaubā, pastāvot zinātniska rakstura domstarpības, kas attiecas uz zinātnisko datu izvērtēšanu. Šīs domstarpības pamatojot “Dzīvotņu” direktīvas 5. pantā paredzētās divpusējās apspriešanās procedūras pielietošanu.

Tiesas vērtējums

- 20 Saistībā ar prasības priekšmetu ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas Reglamenta 92. panta 2. punktu Tiesa jebkurā laikā pēc savas ierosmes var apsvērt, vai pastāv kāds absolūts šķērslis tiesas procesam.
- 21 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pirmstiesas procedūras mērķis, pirmkārt, ir dot attiecīgajai dalībvalstij iespēju izpildīt savus pienākumus, kas izriet no Savienības tiesībām, un, otrkārt, spēt efektīvi izvirzīt aizstāvības pamatus pret Komisijas izvirzītajiem iebildumiem. Prasības, kas celta atbilstoši LESD 258. pantam, priekšmets tātad ir ierobežots ar šajā normā noteikto pirmstiesas procedūru. Tādējādi prasības pieteikums var tikt balstīts tikai uz tiem iebildumiem, kas ir norādīti pirmstiesas procedūrā (skat. it īpaši 2001. gada 10. maija spriedumu lietā C-152/98 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-3463. lpp., 23. punkts).
- 22 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka no lietas materiāliem neizriet, ka pirmstiesas stadijā, vai tas būtu brīdinājuma vai argumentētā atzinuma nosūtīšanas laikā, starp lietas dalībniecēm būtu radies jautājums par Paralimnes ezera teritorijas robežu noteikšanu, ne arī ka Komisija būtu izvirzījusi jebkādu argumentu, kas attiecas tieši uz šīs teritorijas ziemeļu daļu. Saistībā ar to, ka Paralimnes ezera teritorija nav iekļauta iKNT valsts sarakstā, Komisija ir tikai vispārīgi pieprasījusi šīs teritorijas iekļaušanu iKNT valsts sarakstā, neminot šīs teritorijas robežu noteikšanu, un Kipras Republika apņēmas to iekļaut šajā sarakstā, ko tā arī paveica, lai gan vairāk nekā 17 mēnešus pēc argumentētā atzinuma izdošanas.
- 23 Tā kā pirmstiesas procedūrā nekādā ziņā nav minēta Paralimnes ezera teritorijas robežu noteikšana, ne arī tieši ziemeļu daļas iekļaušana šajā teritorijā, prasība ir nepieņemama tiktāl, ciktāl tā attiecas uz šo jautājumu.
- 24 Saistībā ar iebildumu, ka Paralimnes ezera teritorija nav iekļauta iKNT valsts sarakstā, Tiesa norāda, ka nekad nav ticis apstrīdēts tas, ka šo teritoriju vispārīgi vajadzētu iekļaut šajā sarakstā.
- 25 Līdz ar to, pirmkārt, ir jākonstatē, ka attiecībā uz šiem abiem iebildumiem nekādā ziņā nav izpildīti nosacījumi, lai varētu piemērot “Dzīvotņu” direktīvas 5. pantu.
- 26 Otrkārt, saistībā ar iebildumu par to, ka Paralimnes ezera teritorija nav iekļauta iKNT valsts sarakstā, ir skaidrs, ka tā joprojām nebija iekļauta minētajā sarakstā pirms argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.
- 27 Tā kā jautājums par to, vai dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, ir jāizvērtē, ņemot vērā situāciju, kāda pastāvēja argumentētajā atzinumā norādītā termiņa beigās, un Tiesa nevar ņemt vērā vēlākas izmaiņas (it īpaši skat. 2007. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-183/05 Komisija/Īrija, Krājums, I-137. lpp., 17. punkts, un 2010. gada 11. novembra spriedumu lietā C-164/09 Komisija/Itālija, 19. punkts), jāatzīst, ka Komisijas prasība attiecībā uz šo iebildumu ir pamatota.

Par tādu darbību pieļaujamību, kas noplicina vai iznīcina attiecīgās sugas dzīvotni

Par pieņemamību

– Lietas dalībnieču argumenti

- 28 Kipras Republika apgalvo, ka ne brīdinājuma vēstulē, ne arī argumentētajā atzinumā nav atsauces uz šautuves darbību un rakšanas darbiem. Līdz ar to Komisija esot paplašinājusi strīda priekšmetu, savā prasībā šautuves darbību un rakšanas darbus minot kā darbības, kas noplicina vai iznīcina attiecīgās sugas dzīvotni.

- 29 Kipras Republika apgalvo, ka, tā kā tai nebija iespējas izteikt apsvērumus, atbildot uz šiem argumentiem, Tiesa tos nevar ņemt vērā, izvērtējot Komisijas iebildumus. Faktiski strīda priekšmetu var paplašināt, attiecinot to uz faktiem, kuri iestājušies pēc argumentētā atzinuma pieņemšanas, vienīgi tad, ja tiem ir tāds pats raksturs un tos rada tā pati rīcība kā tos, kuri minēti šajā atzinumā, kas tā nav šajā gadījumā.
- 30 Attiecībā uz dzīvojamo ēku celtniecību “ezera ziemeļu daļā”, argumentētajā atzinumā neesot precīzi identificēti argumenti, kuri vispārīgi tika izvirzīti brīdinājuma vēstulē. Precīzāk, dzīvojamo ēku celtniecība attiecīgajā vietā pirmo reizi esot minēta Komisijas 2009. gada 18. decembra vēstulē. “Ezera ziemeļu daļa” neesot minēta ne brīdinājuma vēstulē, ne arī argumentētajā atzinumā.
- 31 Līdz ar to Kipras Republika uzskata, ka Komisijas argumenti attiecībā uz šautuves darbību, rakšanas darbiem un dzīvojamo ēku celtniecību Paralimnes ezera ziemeļu daļā ir jānoraida kā nepieņemami.
- 32 Komisija norāda, ka gan tās brīdinājuma vēstulē, gan tās argumentētajā atzinumā tā apstrīd Kipras Republikas rīcību, kura pieļauj darbības, kas būtiski apdraud minētā ezera ekoloģiskās iezīmes, kā arī to, ka Kipras Republika nav veikusi aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu Kipras parastā zalkša populāciju, tādējādi pārkāpjot Savienības tiesības. Šajā kontekstā un šī iebilduma atbalstam Komisija konkrētāk min pārmērīgu ūdens ieguvu, apbūvi un motociklu sacensību norisi.
- 33 Pat ja šautuves izmantošana un rakšanas darbi būtu fakti, kuri iestājušies pēc argumentētā atzinuma pieņemšanas, Komisija norāda, ka strīda priekšmetu var paplašināt, attiecinot to uz faktiem, kuri iestājušies pēc šī atzinuma pieņemšanas, ja runa ir par faktiem, kuriem ir tāds pats raksturs un tos rada tā pati rīcība kā tos, kas minēti šajā atzinumā. Attiecīgajiem faktiem esot tāds pats raksturs un tos radot tā pati rīcība kā tos, kas minēti argumentētajā atzinumā.
- 34 Attiecībā uz precizitātes trūkumu to argumentu formulējumā, kas attiecas uz apbūvi, Komisija norāda, ka tā vispārējo apbūves konceptu ir noteikusi kā apbūvi “ezera apkārtnē, kā arī tā robežu iekšienē”. Šis precizējums acīmredzami ietver arī ezera ziemeļu daļu, ņemot vērā, ka tā atrodas ezera “robežu iekšienē”. Katrā gadījumā Komisijai neesot bijusi neviena reāla iespēja iekļaut nesen radušos apbūves, kas attiecas uz ezera ziemeļu daļu, problēmu savā brīdinājuma vēstulē vai savā argumentētajā atzinumā, ņemot vērā, ka Kipras Republika šo zonu savā apbūves plānā iekļāva tikai 2009. gada martā, proti, labu laiku pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

– Tiesas vērtējums

- 35 Saistībā ar rakšanas darbiem ir jānorāda, ka tie ir minēti to faktu vidū, kurus Komisija savā brīdinājuma vēstulē un argumentētajā atzinumā ir izvirzījusi pret Kipras Republiku.
- 36 Līdz ar to arguments, kas attiecas uz rakšanas darbu pieļaujamību, ir pieņemams.
- 37 Attiecībā uz šautuves darbību ir jāuzsver, kā to arī atzīst pati Komisija, ka šis fakts pirmstiesas procedūras laikā nav minēts. Tomēr, pat arī ja faktus, kuri iestājušies pēc argumentētā atzinuma, bet kuriem ir tāds pats raksturs un tos rada tā pati rīcība kā tos, kas minēti šajā atzinumā, var ņemt vērā prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ietvaros (šajā ziņā skat. 1983. gada 22. marta spriedumu lietā 42/82 Komisija/Francijs, *Recueil*, 1013. lpp., 20. punkts, un 1988. gada 4. februāra spriedumu lietā 113/86 Komisija/Itālija, *Recueil*, 607. lpp., 11. punkts), tas tā nav šautuves darbības gadījumā, ņemot vērā ūdens ieguvu, apbūvi, rakšanas darbus vai motociklu sacensību norisi.
- 38 Līdz ar to arguments par šautuves darbību nav pieņemams.
- 39 Attiecībā uz argumentu par dzīvojamo ēku celtniecību Paralimnes ezera ziemeļu daļā un tās ietekmi uz šo zonu, ir jākonstatē, ka, ņemot vērā šī sprieduma 23. punktā norādīto, kā arī to, ka Komisija šo argumentu katrā ziņā nav minējusi ne savā brīdinājuma vēstulē, ne arī savā argumentētajā atzinumā, tas arī ir nepieņemams.

Par lietas būtību

– Lietas dalībnieču argumenti

- 40 Komisija uzskata, ka Tiesas judikatūra, kurā ir atzīta vajadzība aizsargāt iKNT un nodrošināt “Dzīvotņu” direktīvas mērķu sasniegšanu, it īpaši attiecībā uz saskaņota Eiropas ekoloģiskā tīkla izveidi, ir piemērojama arī attiecībā uz teritorijām, kas atbilst vajadzīgajiem ekoloģiskajiem kritērijiem, lai tās ierindotu iKNT sarakstā.
- 41 Komisija norāda, ka Kipras Republika pieļauj pārmērīgu un prettiesisku ūdens ieguvu, kuras dēļ it īpaši tiek iznīcināta attiecīgās sugas dzīvotne vai izzūd to raksturojošās iezīmes. Turklāt apbūve attiecīgajā teritorijā samazinot šīs dzīvotnes platību un līdz ar to tai esot ļoti nelabvēlīga ietekme uz attiecīgās teritorijas un sugas aizsardzību. Vēl motociklu sacensību rīkošana esot īpaši kaitīga Kipras parastajam zalktim sakarā ar radīto nepārtraukto traucējumu, un tā esot bīstama, jo tās dēļ dzīvnieki tiek ievainoti vai pat izraisīta to nāve.
- 42 Saistībā ar ūdens ieguvu vietā, kur atrodas Kipras parastā zalkša dzīvotne, Kipras Republika norāda, ka ūdens ieguve šobrīd ir pārtraukta un ka līdz ar to bažas par ūdens līmeņa krišanos šīs sugas dzīvotnē un šīs dzīvotnes iznīcināšanu ūdens ieguves dēļ vairs neesot pamatotas. Attiecībā uz dzīvojamo ēku celtniecību “ezera apkārtnē” atbildētāja dalībvalsts uzsver, ka nepastāv nekāda dzīvojamo ēku celtniecība attiecīgās iKNT iekšienē un ka dzīvojamo ēku celtniecība šīs teritorijas apkārtnē neierobežo Kipras parastā zalkša dzīvotni un nerada kaitīgas sekas, pretēji tam, ko apgalvo Komisija. Kas attiecas uz motokrosa trases izmantošanu, Kipras Republika norāda, ka tā vairs netiek izmantota un ka pati trase ir nojaukta.

– Tiesas vērtējums

- 43 Ir jāatgādina, ka attiecībā uz teritorijām, kas var pretendēt uz Kopienas nozīmes teritoriju statusu un kas iekļautas valsts sarakstā, kurš iesniegts Komisijai, un it īpaši attiecībā uz teritorijām, kurās sastopami prioritāri dabisko dzīvotņu veidi vai prioritāras sugas, dalībvalstīm atbilstoši “Dzīvotņu” direktīvai ir pienākums veikt piemērotus aizsardzības pasākumus, ievērojot šajā direktīvā paredzēto aizsardzības mērķi, lai nodrošinātu atbilstošās ekoloģiskās intereses, kuras šīm teritorijām ir valstiski nozīmīgas (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Draggagi* u.c., 30. punkts).
- 44 Atbilstoša aizsardzības sistēma, kas tiek piemērota valsts sarakstā, kurš ir nosūtīts Komisijai atbilstoši “Dzīvotņu” direktīvas 4. panta 1. punktam, iekļautajām teritorijām, pieprasa, lai dalībvalstis neatļautu iejaukšanos, kura var būtiski apdraudēt šo teritoriju ekoloģiskās iezīmes. Tāds it īpaši ir gadījums, ja iejaukšanās dēļ var būtiski samazināties teritorijas platība vai izzust teritorijā esošās prioritārās sugas vai ja teritorija visbeidzot var iet bojā vai var tikt iznīcinātas to raksturojošās iezīmes (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bund Naturschutz in Bayern* u.c., 46. un 47. punkts).
- 45 Ja tā nebūtu, tad Savienības lēmumu pieņemšanas process, kurš ir balstīts ne tikai uz dalībvalstu paziņoto teritoriju integritāti, bet kuru raksturo arī dažādu dalībvalstu piedāvāto teritoriju ekoloģisks salīdzinājums, varētu būt kļūdaini un Komisija vairs nevarētu veikt savus pienākumus attiecīgajā jomā, proti, it īpaši pieņemt to teritoriju sarakstu, kuras izraudzītas kā Kopienas nozīmes teritorijas, lai izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bund Naturschutz in Bayern* u.c., 41. un 42. punkts).
- 46 Iepriekš minētie apsvērumi katrā ziņā *mutatis mutandis* attiecas arī uz teritorijām, attiecībā uz kurām attiecīgā dalībvalsts neapstrīd, ka tās atbilst “Dzīvotņu” direktīvas 4. panta 1. punktā paredzētajiem ekoloģiskajiem kritērijiem un kurām līdz ar to būtu jābūt ietvertām iKNT valsts sarakstā, kas ir iesniegts Komisijai.

- 47 Faktiski saskaņā ar “Dzīvotņu” direktīvu un tās izvirzītajiem mērķiem nevar pieļaut, ka tāda teritorija kā šajā gadījumā aplūkotā, saistībā ar kuru attiecīgā dalībvalsts neapstrīd, ka tā būtu iekļaujama minētajā sarakstā, nav nekādi aizsargājama.
- 48 Attiecībā uz rīcību, ko Komisija pārmet Kipras Republikai un attiecībā uz kuru tā apgalvo, ka šīs rīcības dēļ Paralimnes ezera teritorijā tiek iznīcināta Kipras parastā zalkša dzīvotne, kā arī šajā pašā teritorijā tiek apdraudēta šīs sugas populācijas saglabāšana, netiek apstrīdēts, ka motociklu sacensību rīkošana šajā teritorijā, attiecībā uz kuru atbildētāja dalībvalsts apgalvo, ka tā šo sacensību rīkošanu ir izbeigusi pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, ir rīcība, kas var būtiski apdraudēt šīs teritorijas ekoloģiskās iezīmes.
- 49 Līdz ar to iebildums šajā ziņā ir pamatots.
- 50 Kas attiecas uz pārmērīgu ūdens iegūvi attiecīgajā teritorijā, no lietas materiāliem izriet, ka tā vēl nebija izbeigta argumentētajā atzinumā noteiktā divu mēnešu termiņa beigās. Tomēr ir skaidrs, ka šajā gadījumā šādām darbībām var būt būtiska negatīva ietekme uz Kipras parastā zalkša dzīvotni un uz šīs sugas saglabāšanu, it īpaši sausuma gados.
- 51 Līdz ar to iebildums ir pieņemams arī šajā ziņā.
- 52 Saistībā ar apbūvi ārpus attiecīgās iKNT ziemeļu daļas, kuras dēļ tiekot samazināta attiecīgās sugas dzīvotnes platība un ko Komisija pārmet Kipras Republikai, šī dalībvalsts atzīst, ka šāda apbūves attīstība ir notikusi iKNT apkārtnē, bet nevis tās iekšienē, un apstrīd Komisijas apgalvotās kaitīgās sekas.
- 53 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde un jāiesniedz Tiesai nepieciešamie pierādījumi, lai tā varētu pārbaudīt, vai ir notikusi valsts pienākumu neizpilde, un Komisija nevar balstīties ne uz kādiem pieņēmumiem (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Spānija, 39. punkts, un 2011. gada 22. septembra spriedumu lietā C-90/10 Komisija/Spānija, 25. punkts).
- 54 Nepastāvot jebkādiem pierādījumiem par apbūves ietekmi uz Kipras parastā zalkša dzīvotnes platību attiecīgajā iKNT daļā, šāds arguments, tāpat kā ar to saistītais arguments par rakšanas darbu pieļaušanu, katrā ziņā nav pamatots.
- 55 Līdz ar to iebildums par “Dzīvotņu” direktīvas pārkāpumu sakarā ar to, ka tiek pieļautas darbības, kas noplicina un iznīcina attiecīgās sugas dzīvotni Paralimnes ezera teritorijā, ir pieņemams saskaņā ar šī sprieduma 54. punktā konstatēto.

Par stingras Kipras parastā zalkša aizsardzības sistēmas neizveidošanu un nepiemērošanu

Lietas dalībnieču argumenti

- 56 Komisija uzskata, ka, pieļaujot tādas iepriekš minētās darbības kā it īpaši pārmērīga ūdens ieguve, kā arī motociklu sacensību rīkošana un nepiemērojot aizsardzības pasākumus, Kipras Republika nav izpildījusi “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punktā paredzētos pienākumus. Faktiski šo darbību dēļ Paralimnes ezera teritorijā esot samazinājusies Kipras parastā zalkša dzīvotnes platība un šīs sugas populācija.
- 57 Komisija apgalvo, ka apbūves projektiem minētajā teritorijā ir nopietnas sekas sakarā ar zemes darbiem un gruvešu izvešanas darbiem, kas noplicina minētās sugas dzīvotni. Paralimnes ezera ziemeļu daļas pārdalīšana esot arī “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkta pārkāpums.
- 58 Izņemot attiecībā uz prettiesisku autosacikšu trases darbību, Kipras Republika apgalvo, ka tā ir veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai piemērotu stingru Kipras parastā zalkša aizsardzības sistēmu, un līdz ar to tā nav pārkāpusi “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Tiesas vērtējums

- 59 Ir jāatgādina, ka “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai šīs pašas direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot minēto sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā, minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā, apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā, kā arī vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu.
- 60 Šīs tiesību normas transponēšana uzliek dalībvalstīm pienākumu ne tikai pieņemt pilnīgu tiesisko regulējumu, bet arī īstenot konkrētus un specifiskus aizsardzības pasākumus šajā ziņā (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Īrija, 29. punkts).
- 61 Tāpat arī stingras aizsardzības sistēmai ir jānosaka saskaņoti un koordinēti preventīvie pasākumi (2006. gada 16. marta spriedums lietā C-518/04 Komisija/Grieķija, 16. punkts, un iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Īrija, 30. punkts).
- 62 Tādējādi šādai stingras aizsardzības sistēmai jāļauj efektīvi novērst “Dzīvotņu” direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitīto dzīvnieku sugu īpatņu visu veidu apzinātu gūstīšanu vai nonāvēšanu savvaļā, minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā, apzinātu postīšanu vai olu vākšanu savvaļā, kā arī vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu (šajā ziņā skat. 2011. gada 9. jūnija spriedumu lietā C-383/09 Komisija/Francija, Krājums, I-4869. lpp.).
- 63 Šajā gadījumā atbildētāja dalībvalsts atzīst, ka, pieļaujot motociklu sacensību rīkošanu, tā ir pārkāpusi “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punktu.
- 64 Attiecībā uz pārmērīgu ūdens ieguvī, ņemot vērā šī sprieduma 50. punktu un to, ka ir zināms, ka Kipras parastais zalktis ir sastopams Paralimnes ezera teritorijā, ir jākonstatē, ka pārmērīga ūdens ieguve katrā ziņā ir apzināta [minētās sugas] traucēšana “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punkta izpratnē.
- 65 Saistībā ar argumentu par kaitīgajām sekām, kas attiecas uz Kipras parasto zalkti un kas ir saistītas ar apbūvi Paralimnes ezera teritorijā, no lietas materiālos iekļautajiem pierādījumiem izriet, ka apbūves attīstība un būvdarbi, kas notika Paralimnes ezera teritorijā vai tās tuvumā, it īpaši tās ziemeļu daļā vai ziemeļu daļas tuvumā, kam ir pieskaitāmi arī rakšanas darbi, var radīt traucējumus, kas ietekmē šo aizsargāto sugu visā šīs teritorijas ekosistēmā.
- 66 Šādos apstākļos tātad ir skaidrs, ka Kipras Republika nav izveidojusi stingru aizsardzības sistēmu, kas efektīvi ļautu novērst visus šī sprieduma 62. punktā uzskaitītos gadījumus.
- 67 Līdz ar to iebildums par “Dzīvotņu” direktīvas 12. panta 1. punkta pārkāpumu ir pamatots.
- 68 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāapmierina Komisijas prasība, ievērojot to, kas ir teikts šī sprieduma 55. punktā.
- 69 Līdz ar to ir jāsecina, ka,
- neiekļaujot Paralimnes ezera teritoriju iKNTvalsts sarakstā,
  - pieļaujot darbības, kas būtiski apdraud Paralimnes ezera ekoloģiskās iezīmes, un neveicot aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu *Natrix natrix cypriaca* (Kipras parastais zalktis) sugas populāciju, kura veido šī ezera un Ksiliata dambja ekoloģisko stāvokli, un
  - neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izveidotu un piemērotu stingru šīs sugas aizsardzības sistēmu,

Kipras Republika nav izpildījusi attiecīgi “Dzīvotņu” direktīvas 4. panta 1. punktā, “Dzīvotņu” direktīvā, kā arī šīs direktīvas 12. panta 1. punktā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁷⁰ Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Kipras Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Kipras Republikai spriedums lielākajā daļā ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Kipras Republika,

- neiekļaujot Paralimnes ezera teritoriju ierosināto Kopiesnas nozīmes teritoriju valsts sarakstā,
- pieļaujot darbības, kas būtiski apdraud Paralimnes ezera ekoloģiskās iezīmes, un neveicot aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai saglabātu *Natrix natrix cypriaca* (Kipras parastais zalktis) sugas populāciju, kas veido šī ezera un Ksiliata dambja ekoloģisko stāvokli, un
- neveicot pasākumus, kas vajadzīgi, lai izveidotu un piemērotu stingru šīs sugas aizsardzības sistēmu,
- nav izpildījusi attiecīgi Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK, 4. panta 1. punktā, šajā grozītajā Direktīvā 92/43, kā arī šīs pašas grozītās Direktīvas 92/43 12. panta 1. punktā paredzētos pienākumus;

2) Kipras Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]